

MUZEJ U NOVOM RUHU

Zdenko Kuzmić
Muzej grada Zagreba

ompleks zgrada koji zauzima prostor sjeveroistočnog ugla Gornjega grada, a omeđuje ga Opatička ulica, Dvoranski prečac i pješačke staze na vrhu sjeverne i istočne padine Vrazova šetališta, danas je podijeljen na dva ulična broja (Opatička

br. 20 i br. 22) koje koriste Muzej grada Zagreba, Arhiv Hrvatske, Zvezdarnica, a donedavno tu je bila smještena i OŠ »A. Šenoa«. Taj, za stari Zagreb, razmjerno veliki kompleks nije nastao odjednom, već je s većim ili manjim intenzitetom rastao od 13. stoljeća, a svoj konačni oblik dobio je u prošlom i početkom ovog stoljeća. Sačinjavaju ga četiri kulturno-povijesna i povijesno-umjetnički neobično važna objekta: Popov toranj s dijelovima gradskih zidina, samostan klarisa, Zakmardijeva žitnica i zgrada pučke škole. Najstariji od tih objekata je Popov toranj s dijelovima gradskih zidina, koji su svojim položajem odredili prostiranje svih kasnije nastalih objekata. Samostan klarisa građen je, kako spominju dokumenti, zbog potrebe duhovne obnove u jeku borbi protiv protestantizma, pomanjkanja ženskih samostana u gradu i odgoja ženske mladeži za koju su zadužene klarise. Samostan je sagrađen između 1647. i 1650. godine a kasnije, kako indiciraju dokumenti, proširen. Samostanska crkva sa zvonikom, koji danas više ne postoje, građeni su između 1658. i 1669. godine.

Jednokrila dvokatna zgrada spremišta za hranu prislonjena uza zapadni zid Popova tornja sagrađena je 1657. godine koristeći nekadašnji zapadni gradski zid. Njen investitor bio je protonotar kraljevine Ivan Zakmardi. Zgradu zajedno s Popovim tornjem, izgleda, već potkraj 17. stoljeća preuzimaju klarise i na taj način objedinjuju cijeli kompleks. U 18. stoljeću tu se nalazi gradska pučka škola za djevojčice i dječake, kojom od 1773. godine upravljaju klarise, a prostori škole protegnuti su također u Popov toranj i dijelove produljenog istočnog samostanskoga krila.

Kraj 18. stoljeća vrijeme je velikih promjena na kompleksu. Godine 1782. u jeku reformi Josipa II carskim patentom ugašene su funkcije samostana i klarise iseljene iz zgrade. Jedino škola nastavlja radom.

Veliki samostanski kompleks doživljava slijedom niza godina i niz promjena, a sve zahvaljujući novim korisnicima koji u njega unose i nove sadržaje. Godine 1947. zaposjest će velik dio samostanskog prostora Muzej grada Zagreba. Već se tada dalo naslutiti da ovaj vrijedni spomenik iz 17. stoljeća pruža i velike mogućnosti za njegov dalji funkcionalni i stručni razvoj. Ipak, Muzej je dugi broj godina, a zahvaljujući velikoj ljubavi i entuzijazmu stručnjaka zaposlenih u njemu, uspijevao ostvarivati vrijedne rezultate u zaista neadekvatnim uvjetima. Prostorni uvjeti glavni su problem, pa tek iseljenjem OŠ »A. Šenoa« počinje pravo proširenje Muzeja. Ušlo se u prvom naletu, prije nekoliko godina, u prostorno proširenje na Opatičku ulicu br. 22, te na dio Popova tornja. Nakon obavljenih restauratorsko-konzervatorskih radova, te nakon izrade potrebne projektne dokumentacije, počela je sanacija za muzejske potrebe. Danas su ovdje uređeni prostori koji sadržajno pokrivaju sve potrebne funkcije suvremenog muzeja, a koje nisu u najdirektnijoj vezi s njegovim stalnim postavom (kancelarije kustosa, administracija itd.). Valja istaknuti da se nije riješio samo problem postava i prezentacije muzejskih zbirki, već i zaštita spomenika kulture od izuzetne važnosti za grad Zagreb. Osim toga, omogućeno je ono bitno sadržajno jedinstvo između stalnog postava i kompleksne prezentacije građe i objekata kao spomenika visoke kategorije.

Preseljenjem prostora koje su do sada zaposjedali administracija i stručno osoblje pruža se mogućnost otvaranja stalnog postava sa svim pratećim sadržajima u svim prostorima u Opatičkoj ulici 20, to jest u cjelini prostora bivšeg samostana klarisa. Ono što se činilo logičnim pokazalo se i mogućim – proširenje na objekte bivše OŠ »A. Šenoa«, Zakmardijevu žitnicu i Popov toranj, kao i dijelove povijesne cjeline samostana. Ova logična cjelina, na starim gradskim zidinama, pruža izuzetno dobre mogućnosti organiziranja djelatnosti kakva je Muzeja grada Zagreba. Kao posebna vrijednost javlja se arhitektonsko-povijesna kvaliteta kompleksa, koja će se ravnopravno s muzejskim postavom valorizirati i izložiti javnosti. Pripajanje novog prostora Muzeju ne provodi se jednostavnim dodavanjem prostora. Tek sagledavanjem čitavoga raspoloživog prostora moguće je sagledati kako će se zahvati odraziti na budućnost rada i djelovanja Muzeja, a u smislu pretvaranja ove ustanove u živu kulturnu i muzeološki osmišljenu jezgru danas već gotovo milijunskoga grada bogate prošlosti.

Primljeno: 2. 7. 1990.

SUMMARY

The City Museum in new clothing

Zdenko Kuzmić

The City Museum of Zagreb was in 1947 placed into the monastery of the Order of St. Clare built in the middle of 17th century in the Upper Town. (Opatička street, 20). The Museum was extended to the neighbouring complex, a valuable cultural and historical 13th century structure, whose final form goes back only to the 19th century. The office part and curator's offices moved into the recently adapted (1990) space in the oldest buildings of the complex, the Priest's Tower and the former primary school building. The entire monastery will be renovated to house a new, modern display.

Muzej grada Zagreba – pročelje; snimio: Nino Vranić